

LEADER BLEKINGE

UTVECKLINGSSTRATEGIER FÖR LEADER PÅ BLEKINGES LANDSBYGD OCH SKÄRGÅRD 2007-2013

"Att tända ljuset och behålla det tändt"

Leader som ett redskap för ökad innovation och bättre tillväxt och därmed en bättre framtid på landsbygden i Blekinge

LEADER-plan januari 2007 och ansökan för att bilda Leaderområdet i Karlshamns, Karlskrona, Olofströms, Ronneby och Sölvesborgs kommun.

Leader+ Blekinge
Tommy Svensson
Verksamhetsledare
Telefon: 0708-88 71 04

Förord

Denna ansökan är en dokumentation av en process med brett deltagande som startade hösten 2004.

Grunddokumentet för arbetet inom Leader Blekinge utgörs av den plan som utarbetades under första halvåret år 2000 vid vår första ansökan om att bli ett Leaderområde inom Leader+ programmet. Under 2004 påbörjades ett strategidokument till en ny utvecklingsplan för perioden 2007 till 2013, i samarbete med alla beslutande aktörer i länet. Den har sedan fördjupats och kompletterats med synpunkter och lokala behov från ett omfattande arbete av många lokala utvecklingsgrupper. Planen bygger på de förutsättningar som det nationella Landsbygdsprogrammet ger och utifrån de strategiska mål och prioriteringar samt lokala behov som finns i länet.

För att tända ljuset på landsbygden och som hjälp att navigera bland kobbar och skär och vara en del av den regionala tillväxten har vi byggt vårt arbete på Leadermetoden. Fokus är att skapa mervärde och lyfta fram innovativa arbetsformer. Tanken är att strategiarbetet skall ge vägledning hur Blekinge skall samspela med sina resurser för

en livskraftig utveckling av landsbygden och skärgården i framtiden.

Vi kan aldrig segla bättre än vad båtens förutsättningar ger oss och båten i detta fall är de kvalitéer som finns i länet och som programmet ger oss. LAG-gruppens arbete, trepartnerskapet, är en stor tillgång och har skapat en arena för utveckling där syftet är att säkra livskvaliteten på landsbygden så den kan hållas levande. Det utvecklingsarbetet med att utveckla de frågor som handlar om försörjningsmöjligheter, företagsklimat och entreprenörsanda samt en bra kommunal basservice, vill vi fortsätta med i nästa program period. Detta vet vi kommer att ge kraft åt utvecklingen i skärgården och på landsbygden.

Bräkne-Hoby 2007-02-27

Birger Petersson
Ordförande Leader Blekinge

Tommy Svensson
Verksamhetsledare

En Blekingseka med vind i seglen! Foto: Ingegerd Lindén

Strategi

Leaderplanen bygger på följande förutsättningar

Ramarna för Landsbygdsprogrammet styrs av det nationella ramverket för Landsbygdsutvecklingsprogrammet 2007 – 2013.

Jordbruksminister Eskil Erlandsson hade följande förhoppningar i sitt tal i Jönköping 24 januari 2007 på Elmia.

”Ett annat område där jag tror landsbygdsprogrammet kan vara en katalysator är utveckling av innovativa affärsidéer och arbetsmetoder. Jag vet att det finns många entreprenörer på landsbygden som går och ruvar på spännande och nydanande idéer som de ännu inte funnit formen för att utveckla. Om vi kan hjälpa till att ta tillvara denna innovationskraft och därigenom bidra till en utveckling och diversifiering av produktion och näringsliv på landsbygden är jag övertygad om att det skulle föra utvecklingen på landsbygden ytterligare ett steg framåt. I det sammanhanget är jag mycket intresserad av att se hur arbetet enligt den så kallade Leader-metoden kan bidra till nya, innovativa samarbeten och nytänkande på landsbygden. Vi som har vuxit upp på landsbygden vet ju bättre än de flesta att vi måste samarbeta och hjälpas åt för att åstadkomma förändring. Leader-metoden är ett exempel på hur ett sådant samarbete kan se ut. Jag hoppas att vi nu kommer att kunna se att Leader-metoden är mogen att bidra med ytterligare en dimension i arbetet för att nå landsbygdsprogrammets målsättningar inom era olika områden”.

Utöver detta så styr de regionala visionerna och målen handlingsplanens utformning. I första hand är det Region Blekinges regionala utvecklingsprogram 1. Så här skapar Blekinge sin framtid och Länsstyrelsens länsstrategi för Landsbygdsprogrammet 2. Genomförandeplan.

1. Så här skapar Blekinge sin framtid

Blekinges strategiska vägval fokuserar på två insatsområden som är aktuella för landsbygden. Här ett urval av de texterna från; a) Det goda livet och b) Kultur, turism, naturupplevelser

a) Det goda livet

”Kännetecknande för Blekinge är att en relativt hög andel av befolkningen bor i mindre tätorter eller på landsbygden”.

”Att utveckla landsbygden är en integrerad del i den regionala utvecklingen”.

”Utvecklingen av landsbygden bygger ofta på lo-

kala initiativ. Den blekingska landsbygden har förutsättningar för god livskvalitet, attraktivt boende, rekreation och företagande. Jord- och skogsbruk är basnäringar som kan utvecklas till större mångsidighet. Naturnära turism ger möjligheter för nya företag. Satsningarna på infrastruktur och kommunikationer inklusive utbyggnad av bredband måste gälla alla delar av Blekinge.

I Blekinge är engagemanget för landsbygdens utveckling stort. Alla kommuner är berörda och det finns många aktörer som företräder landsbygdens speciella intressen. Nya metoder och ny teknologi skall användas till att utveckla entreprenörskap för lantbrukare, företagare och för att utveckla den offentliga servicen. Nya produkter och tjänster på landsbygden skall utvecklas och marknadsföras.”

b) Kultur, turism, naturupplevelser

Blekinge har alla förutsättningar att öka sin attraktionskraft genom att synliggöra och satsa på kultur och natur. Bakom dagens Blekinge finns ett natur- och kulturarv.....Att bevara och utveckla naturen och de kulturhistoriska byggnaderna och miljöerna bidrar till människors identitet och stolthet för sin hembygd. Samtidigt ges förutsättningar för att utveckla besöksnäringen.”

”Besöksnäringen skapar nya företag”. Besöksnäringen, en del av upplevelseindustrin, är en av världens snabbast växande näringar. I Blekinge omsätter den ca 1 500 miljoner och skapar sysselsättning åt drygt 1 400 helårsarbetande, främst kvinnor, genom deltids- och säsongssysselsättning.

I den nationella politiken för en långsiktig konkurrenskraftig svensk turistnäring framhålls tre utvecklingsområden:

- Affärsresandet med fokus på möten
- Evenemang stora och internationella
- Privatresandet med fokus på upplevelser, kommersiella produkter och varumärken

Turistföretagen är oftast små. Här finns en grund för nyföretagande och regional tillväxt. Kulturrangemang, musikfestivaler, kulturarv, natur- och kulturmiljöer skapar attraktiva turistmål. Genom IT-baserade tjänster förändras möjligheterna för marknadsföring och distribution av produkter samt skapandet av själva turismupplevelsen.

I Blekinge finns det alla förutsättningar att utveckla besöksnäringen inom affärsresandet, eko- och naturnära turism, skärgårdsturism, natur/kulturturism som världsarvet samt landsbygdsturism. Produktutveckling leder till ökat företagande, flera nationella och internationella evenemang bidrar till att Blekinge blir känt.

2. Länsstrategi för Landsbygdsprogrammet

För Blekinge skall Landsbygdsprogrammet inriktas mot nya produkter och tjänster och ökad konkurrenskraft för företagen på landsbygden med utgångspunkt i ett långsiktigt hållbart nyttjande av naturresurser. Åtgärder för innovationer, ökat entreprenörskap och kompetenshöjning skall prioriteras. Den ökande betydelsen av Blekinges strategiska läge i södra Östersjöregionen skall beaktas och utvecklas.

Fokusområden

Diversifiering av lantbrukets företagande skall främjas genom utveckling av nya produkter och tjänster

Företagandet skall främjas genom att stödja dess utvecklings- och konkurrenskraft. Detta skall ske genom kompetensutveckling, införande av ny teknik, ökat IT-utnyttjande och utveckling av nya produkter.

Service på landsbygden skall utvecklas. En väl utbyggd kollektivtrafik utgör grunden för tillgängligheten på landsbygden. Underlätta för familjer att bosätta sig på landsbygden. Bredbandsut-

byggnaden skall inriktas så att enskilda företag på landsbygden får tillgång till bredband. Tillgängligheten för olika grupper i samhället måste beaktas.

De regionala miljömålen skall beaktas vid samtliga projekt och företagsstöd.

Biosfärsområdet, om det blir verklighet kan medel från landsbygdsprogrammet bidra till att uppnå målen för detta. Samverkan mellan olika lokala aktörer, intresseorganisationer, myndigheter och forskning/undervisning kan förstärka olika intresseområden i skärgården. Särskilda resurser kan styras hit och nya idéer prövas.

Kulturlandskapets värde skall bibehållas och om möjligt utvecklas.

Lokal utveckling lokala initiativ skall uppmuntras och underlättas för att realisera målsättningarna i landsbygdsprogrammet.

Bredbandsutbyggnaden skall inriktas så att enskilda företag på landsbygden får tillgång till bredband.

Den övergripande strategin för Leader Blekinge

Strategi. Det finns ett behov för att skapa en positiv identitet hos människor på landsbygden så att de väljer att bo kvar och främja inflyttningen av barnfamiljer till byarna. Det är viktigt att utveckla både stad och landsbygd parallellt. Då blir landsbygden en viktig resurs för hela länet. En röd tråd i arbetet att stödja näringslivsutvecklingen är med hjälp av ny teknik och nya metoder.

Målsättningen för Leader Blekinge skall vara att säkra livskvalitén på den Blekingska landsbygden och utveckla dess potentiella möjligheter.

TEMAT kommer att vara nyskapande metoder och med hjälp av ny teknik. Detta skall ske genom att prioritera nyskapande projekt för att utveckla entreprenörskap för lantbrukare, fiskare, företagare, kooperativ. För att utveckla den offentliga servicen och till att utveckla och marknadsföra nya produkter och tjänster på landsbygden.

Framtidsvision - Att tända ljuset och behålla det tänt!

Val av strategi

När vi började vår seglats med Leader i Blekinge och skulle kryssa mellan grynnor och skär, var det många som var tvivlande. Idag talar fler och fler om fördelarna och vilka möjligheter samarbete och utveckling utifrån de lokala behoven kan ge. Innovationsprofessor Kaj Mickos säger så här: "lyssna på vad människor vill och hjälp dem att göra det, BESTÄM inte åt dem". Naturvårdsskribenten Stefan Edman säger likadant, "Varför är det så många som hela tiden vill bestämma vad som skall hända på landsbygden?"

Leadermetoden skall ge stöd finansiellt och resursmässigt, skapa nätverk och kontakter, MEN det är människor tillsammans som måste göra arbetet. Det kan upplevas som besvärligt men det är faktiskt då som det blir kraft och utveckling i en liten bygd.

För att bli ännu bättre på att navigera bland kobbar och skär har LAG-gruppen arbetat fram en lokal/regional utvecklingsplan – vision - inför framtiden. Strategin för "Leader+ Blekinge" är fokuserad på att skapa mervärden och att arbeta under innovativa former för att skapa tillväxt och därmed en bättre livskvalitet för de boende i området.

Vi har arbetat fram våra framtidsstrategier utifrån flera perspektiv:

1. **Båtens förutsättningar.** Vad kan vi göra utifrån våra tillgångar och begränsningar
2. **Vi vill hålla kursen.** Våra ambitioner
3. **Vind i seglen.** Vad bör vi göra utifrån möjlig-

heter och krav som finns i omvärlden.

1. Båtens förutsättningar. Vi kan aldrig segla bättre än vad båtens förutsättningar ger oss. Båten är i detta fall de kvaliteter som finns i länet. Men vi kan försöka använda de möjligheter och de kvalitéer som finns här på bästa sätt. Detta har vi analyserat i den så kallade SWOT-analysen och arbetat in i vår strategi.

2. Vi vill hålla kursen genom att ta tillvara på de erfarenheter och kunskaper som **LAG-gruppens arbete** har medfört. "Treparterskapet" är en stor tillgång och har betytt mycket för landsbygdsutvecklingen i Blekinge. Den har skapat en arena för utveckling där det **övergripande syftet** är att säkra livskvalitén på landsbygden, så att den kan hållas levande. Det handlar då främst om försörjningsmöjligheter, företagsklimat, entreprenör-sanda, infrastruktur, kommunikationer och en bra kommunal basservice. Insikten och att ständigt prioritera åtgärder mot detta mål är avgörande för framgångsrika projekt. LAG-gruppen prioriterar stöd till de projekt som leder till målen.

LAG-gruppen i Blekinge fokuserar på att de genomförda projekten skall ha en bestående genomslagskraft i området. Detta för att verkligen säkerställa att landsbygdsområdena genomgår verkliga förändringar i fråga om tillväxt, entreprenörskap, service och livskvalitet.

För att få lokal/regional genomslagskraft måste de lokala projekten liksom LAG-gruppen ge ett mervärde utifrån de lokala behoven.

De lokala utvecklingsgrupperna har spelat en viktig roll i detta arbete med att visa på möjligheter och vilka behov som finns i de olika bygderna. Utifrån dessa önskemål har sedan Leaders strategi arbetats fram.

Analysen som har gjorts utifrån Leaders arbete och de framtida förväntningarna, visar på att det finns ett behov för att skapa en positiv identitet hos människor på landsbygden så att de väljer att bo kvar och att främja inflyttningen av barnfamiljer till byarna.

Vår kurs, vår strategi, bygger på att förverkliga de regionala visionerna och de mål länet satt upp utifrån lokala behov och initiativ från de lokala utvecklingsgrupperna.

Vart styr vi? Målsättningen för Leader i Blekinge är att fånga upp nya kreativa idéer för nya metoder och lösningar på de lokala behoven, samt eliminera hinder. Projekt som involverar flera aktörer och där var och en inte ensamt kan lösa problemen, skall prioriteras. Nya metoder och användningen av ny teknik kommer därför att vara en del av vårt framgångskoncept.

Hur styr vi? LAG gruppen har arbetat fram en **projektvalsmatris** där varje projekt bedöms utifrån hur de uppfyller de olika kriterierna i utvecklingsplanen, de horisontella målen och utifrån kvalitets krav som ställs för att säkerställa att projektet kan genomföras.

Varje projekt bedöms först om det kan passa in i handlingsplanens nio åtgärder. Vilka mål ska projektet kunna uppfylla? I nästa steg bedöms om projektet uppfyller de horisontella målen i Landsbygdsprogrammet. Se avsnittet om horisontella mål. I tredje steget görs en kvalitetsbedömning om projektägaren och organisationen av projektet kan uppfylla de krav som målen i projektet anger. Därefter görs en slutlig bedömning då hela LAG gruppen tar beslut, formulerar villkor eller avslår projektet.

3. Vind i seglen. Ingen kan segla förutan vind. Och vem vet hur vindarna kommer att blåsa i framtiden? Det är affärer som skapar möjligheter för företag och människor att leva på landsbygden.

I LAG-gruppens arbete ingår också att systematiskt fånga upp dessa små krusningar på vattenytan och engagera personer som kan bidra till att ta tillvara på dessa. Det ställer krav och kräver insikt, kompetens men framför allt engagemang. Därför kommer vårt arbete att fokuseras mycket kring att fånga upp möjligheter för entreprenörskap, företagande och ny kunskap.

Innovation är nödvändig: Forskarna har börjat ge innovation en ny definition. Det är inte enbart en teknisk "pryl" utan så mycket mera. Innovationer föds i en dynamisk process där flera aktörer samarbetar för ett visst mål.

Det är entreprenörers förmåga att förnya traditionella, ofta relativt enkla, verksamheter som skapar snabbväxande företag. Denna förmåga är beroende av att det finns en lokal struktur och stödjande sociala nätverk som gör det möjligt för dem att kommersialisera sina idéer (Nutek). Det är i denna process som Leader fungerar som en genomförande metod för innovativ landsbygdsutveckling.

I begreppet livskvalitet ingår frågor om försörjningsmöjligheter, företagsklimat och entreprenörssanda och en bra kommunal basservice så att det är möjligt att bo kvar på landsbygden.

I begreppet nya metoder prioriteras projektmodeller som utvecklar nya lösningar – **fyrtorsprojekt**. Prioriteten skall gälla att hitta nya kreativa lösningar på behov och eliminera hinder för aktörer. Prioritet skall även vara på projekt som hittar nya kreativa lösningar och som involverar flera aktörer och på sådana lösningar som var och en själva inte kan lösa.

Fyrtorsprojekt är projekt som har lite extra lyskraft och som kan visa vägen för andra. Exempel är våra bredbandsprojekt och **Start-checksprojektet** i denna programperioden.

Kaj Mickos Produktionssystem för innovationer – är ett processtöd. Exempel på användning av denna metod finns i våra Start-checkar.

I begreppet ny teknik prioriteras projekt som utvecklar produkter, tjänster och nya metoder med hjälp av ny teknik som IT men även annan teknik, exempelvis ny teknik på energiområdet.

För att kunna utveckla nya arbetstillfällen på landsbygden med hjälp av Informationstekniken behövs även möjligheter att kunna stödja infrastruktursatsningar för att kunna komplettera de kommunala bredbandsutbyggnaderna.

I begreppet företag/entreprenör menas allt företagande på landsbygden. Det innefattar traditionella lantbruksföretagare, fiskeföretag, företagare som vill diversifiera sin verksamhet, turistföretagare, traditionella företag, kooperativa företag och entreprenörer för offentlig service.

Start-checkarna i denna programperioden är exempel på projekt som har lite extra lyskraft och som kan visa vägen för andra.

Vi riggar seglen inför perioden 2007-2013 genom ett åtgärdsprogram för perioden. Fokus kommer att vara att ta fram resurser och undanröja hinder för arbetet med lokal mobilisering och för entreprenörer.

Utifrån det engagemang och den enorma kraft som det ideella arbetet i bygderna innebär vill vi formulera våra åtgärder så att denna kraft kan tas tillvara på bästa sätt.

Huvudsakliga inriktning

Vårt utvecklingsprogram för Blekinges landsbygd under programperioden 2007-2013 skall byggas i huvudsak kring arbetet med Leadermodellen enligt det föreslagna Landsbygdsprogrammet, men kompletteras där så behövs. Vi vill koncentrera vårt arbete i första hand till att arbeta enligt axel 3, men även i axel 1. När det gäller viktiga miljöprojekt kommer vårt arbete även att beröra axel 2.

Vi vill också ta tillvara på de erfarenheter och externa kontakter som byggts upp runt om i Europa och vidareutveckla de transnationella projekten till nytta för entreprenörer i Blekinge. Det påbörjade uppbyggandet av externa nätverk, nationella och internationella, vill vi utveckla ytterligare, då transnationella projekt tar mycket lång tid att utveckla.

Leader+ utvecklingsplan skall vara ett komplement till övriga EU's strukturfondsprogram som Blekinge kommer att omfattas av, samt de initiativ som genomförs nationellt och regionalt avseende att utveckla och skapa tillväxt i Blekinge. För att förverkliga våra ambitioner är vi positiva till möjligheten, om programarbetet möjliggör detta om andra områden i Sverige inte kan utnyttja sin del av budgeten, att ta del av dessa budgetar.

Syftet med Leader i Landsbygdsprogrammet är att de lokala behoven skall lyftas fram och att de prioriterade åtgärderna i LAG gruppens handlingsplan skall vara ett medel till att uppnå Landsbygdsprogrammets mål med hjälp av innovativa arbetsformer. Leader och LAG skall även kunna föreslå samverkan och samordning inom området och arbeta aktivt för att få till stånd projekt för att tillgodose dessa behov. Fånga upp den kunskap som finns i bygderna och skapa en helhetssyn om vad som är viktigt i området.

Leaderprojekt i axel 1

Målet för axel 1 är att stimulera konkurrenskraft hos företag inom jord- och skogsbruk, rennäring samt inom livsmedelsproduktion och förädling.

Exempel på projekt som kan bli aktuella i Blekinge är när flera näringsidkare inom jord- och skogsbruk vill samverka om produktutveckling, marknadsföring och liknande gemensamma satsningar som kan stärka deras konkurrenskraft eller skapa

Ringen på nätet.

flera arbetstillfällen. Det kan också vara specifikt projekt som kan stärka företagandet bland kvinnor eller ungdomar. Här skall stöd kunna ges vid idéutveckling, förstudier, analyser, marknadsundersökningar, gemensam informations spridning samt kompetensutveckling.

Ett *fyrtornsprojekt* likt Saltängslamm hos Leader Carpe Mare är ett bra sådant exempel där näring, det ideella och myndigheter samverkar för att hitta en lösning på ett problem.

Leader Blekinge bidrar till målen i Axel 1 främst genom **åtgärderna** B1, B3, B4 och B6. Se sammanställningen i avsnitt: B. Entreprenörsanda; Få vind i seglen.

Mål för åtgärderna i Axel 1 är att skapa minst 20 nya diversifierande verksamheter inom jord- och skogsbruksföretagare. Minst 5 nya produktutvecklingsprojekt samt minst 30 personer deltagare i kompetenshöjande åtgärder.

Beräknad **budget** för Axel 1 är 830 000 kr per år.

Leaderprojekt i axel 2

Målet med axel 2 är att bevara och utveckla ett attraktivt landskap och en levande landsbygd och stimulera omställningen till en resurseffektiv och hållbar produktion.

Exempel på projekt är då miljöstöden som länsstyrelsen beviljar växlas upp med även Leader medel i breda miljöprojekt. Det kan vara då det gäller att skapa produktion hos entreprenörer eller turismaktörer då det gäller naturmiljön eller kulturmiljön. Kan också vara projekt med syfte att göra en studie för att minska jordbrukets miljöpåverkan i ett område och samtidigt bibehålla eller öka det öppna landskapet.

Ett sådant projekt kan vara att upprätta en miljöplan i samarbete med markägare, myndigheter och externa konsulter. Ett annat kan vara att genomföra åtgärder med det Blekingiska biosfärområdet.

Leader Blekinge bidrar till målen i Axel 2 främst genom **åtgärderna** A1, A2, B1, B3, B4. Se sammanställning i avsnitt: A. Lokal mobilisering – Att fånga vinden och i avsnitt B. Entreprenörsanda; Få vind i seglen.

Mål för åtgärderna i Axel 2 är att skapa minst tre paraply projekt för miljö och biosfärsområdet.

Beräknad **budget** för Axel 2 är 415 000 kr per år.

Leaderprojekt i axel 3

Målet för axel 3 är att öka diversifieringen av landsbygdens näringsliv i syfte att främja sysselsättning, en högre livskvalitet för dem som bor på landsbygden samt ett hållbart utnyttjande av landsbygdens samlade resurser.

Axel 3 kan delas upp i två huvudåtgärder; 1. Åtgärder för att diversifiera ekonomin på landsbygden och 2. Åtgärder för en bättre livskvalitet på landsbygden.

Exempel på projekt för att diversifiera ekonomin är; näringslivsfrämjande projekt är för alla mikroföretag på landsbygden, förutom jord- och skogsbruksföretag i Blekinge är; är när flera näringsidkare vill samverka om produktutveckling, marknadsföring och liknande gemensamma satsningar som kan stärka deras konkurrenskraft eller skapa flera arbetstillfällen. Det kan också vara specifikt projekt som kan stärka företaget bland kvinnor eller ungdomar. Här skall stöd kunna ges vid idéutveckling, förstudier, analyser, marknadsundersökningar, gemensam informationsspridning samt kompetensutveckling. Ett fyrtornsprojekt är de tidigare Start Checks projektet för att stödja entreprenörer att starta på landsbygden

Projekt som kan skapa bättre livskvalitet är projekt som prioriterar boendefrågor, projekt inom kommunikationer, att säkerställa offentlig eller kommersiell service, kompetensutveckling, olika kultur- eller fritidsprojekt. Här kan också småskaliga infrastrukturlösningar förekomma. Kan förekomma inom flera områden, inom turism, inom fritidssektorn och för offentlig och kommersiell service. Ett fyrtornsprojekt är gemensamma bredbandslösningar i samarbete mellan byborna, det offentliga och näringslivet.

Exempel på arbetssätt kan vara att skapa och/eller arbeta inom olika nätverk. Samverka, dvs genomföra något gemensamt, inom en viss näringsgren, inom lokala kooperativ, samverka med centrala/regionala/lokala myndigheter. Över huvudet taget alla sektorsövergripande samverkansformer som kan skapa mervärde.

Leader Blekinge bidrar till målen i Axel 3 främst genom **åtgärderna** A1, A2, B1, B2, B3, B4, B5 och B6. Se sammanställning i avsnitt: A. Lokal mobilisering – Att fånga vinden och i avsnitt B.

Entreprenörsanda; Få vind i seglen.

I denna åtgärd kommer i huvudsak även de transnationella och interregionala projekten att genomföras.

Mål för åtgärderna i axel 3 är att i varje kommun skall minst en lokalt framtagna utvecklingsplan för de små byarna tas fram som skall behandla Kommunal service, behov av infrastruktur samt vilka potentiella utvecklingsområden det finns för bygden. Att skapa minst 70 nya verksamheter på landsbygden under perioden genom användandet av Start Checkar. Att nettoförädlingsvärdet minst ökar med 12,5 Mkr för de företag som medverkar i utvecklingsprojekten och att minst 75 personer får ny eller bevarade arbetstillfällen.

Beräknad **budget** för Axel 3 är 5 146 000 kr per år.

Transnationella och interregionala projekt

Strategi för det internationella och interregionala samarbetsprojekt är att detta arbetet skall öka konkurrenskraften för våra företag i vårt område samt skapa möjligheter för att fler entreprenörer, gärna kvinnliga företagare och ungdomar, skall få bättre underlag till nya verksamheter.

Östersjöarbetet är ett prioriterat område men även andra samarbeten med Leader grupper runt om i Europa kan bli aktuella. Det transnationella samarbetet skall förutom att skapa kontakter för aktörer även genomföra förändringsprojekt tillsammans. **Målet** är att minst 5 transnationella projekt skapas under programperioden och som skapar minst 2 arbetstillfällen per år.

Budgeten för transnationella och interregionala projekt beräknas uppgå till 415 000 kr per år.

Det kan komma fram behov för projekt som idag inte kan överblickas som kan helt ligga utanför de beskrivna åtgärderna och som kan vara angelägna att prioritera stöd. Kravet är då ändå att projektet måste minst uppfylla landsbygdsprogrammets övergripande målsättning.

Try Angling - ett transnationellt projekt.

VALDA INSATSONRÅDEN

För att skapa bättre livskvalité på landsbygden i Blekinge har vi pekat ut två områden som vi med hjälp av nya metoder och ny teknik kommer att fokusera på. Inom varje område finns flera åtgärder som kommer att användas för att förverkliga handlingsplanen.

Dessa prioriteter är **A: Att fånga vinden: Lokal mobilisering** och **B: Få vind i seglen: Entreprenörskap**.

A. Lokal mobilisering - Att fånga vinden

I det nya landsbygdsprogrammet finns ett antal åtgärder som passar in för denna strategi, och de är:

*Kompetensutveckling (åtgärd nr 111, 114, 331)
Planering av infrastruktur för jord- och skogsbruk (åtgärd nr 125)
Projektstöd (åtgärd nr 124, 311, 321, 322)
Genomförande av lokala utvecklingsstrategier - Leader (åtgärd 411, 412, 413)*

1. LAG-gruppens "trepartnerskap":

LAG-gruppens arbete är en stor tillgång för landsbygdsutvecklingen i länet. Gruppens effektivitet och de beslut som den fattar kan vara avgörande om projekten får långsiktig genomslagskraft eller ej. Därför vill vi arbeta med att utveckla detta arbete ytterligare och skapa samordning och klimat för innovationsarbete på landsbygden. Arbetet bygger på regionalt och lokalt partnerskap utformat utifrån lokala behov och idéer. Vi vill fortsätta arbetet med ett sektorsövergripande arbetssätt för att eliminera hinder för fortsatt utveckling. Arbetet innefattar också utveckling av projektidéer, finansiering och stöd för att skapa framgångsrika projekt. Prioritet skall vara projekt där flera aktörer tillsammans åstadkommer resultat och som var och en själva inte kan åstadkomma. LAGs erfarenheter från nationellt och transnationellt samarbete utvecklas ytterligare.

- Vi skulle vilja att vi i Blekinge marknadsför den Blekingiska landsbygdens attraktivitet på ett mer effektivt sätt. Vi tror att det bäst skulle kunna göras genom att samla varor och tjänster i gemensam paketering med mervärde för varumärket Blekinge. Vi tror också att en positiv landskapsvård också hjälper till att fysiskt förstärka bilden av Blekinge.

- **Transnationellt arbete.** Leader Blekinges strategi för transnationellt arbete är att öka konkurrenskraften för våra företag i området och skapa underlag för entreprenörer. Östersjöarbetet är ett prioriterat område men även samarbete med andra Leadergrupper runt om i Europa kan bli aktuella. Det transnationella

samarbetet skall förutom att skapa kontakter för aktörer även genomföra förändringsprojekt tillsammans. Målet är att minst 5 transnationella projekt skapas under programperioden.

Bygd i samverkan - Bräkneåns dalgång.

2. Lokala utvecklingsgruppers arbete:

De lokala utvecklingsgruppernas arbete är en stor och viktig resurs för att skapa livskvalitet på landsbygden. Detta arbete vill vi stödja. Några utvecklingsgrupper är mycket aktiva och har redan genomfört omfattande lokala utvecklingsplaner ofta tillsammans med respektive kommun. Dessa grupper vill nu genomföra konkreta projekt. Andra grupper är i startgroparna för att påbörja sina planeringsarbeten. De skall få inspiration och stöd att genomföra dessa.

Bra exempel: Några föreningar har arbetat mycket aktivt. I Karlshamns kommun är det föreningen LUKA, i Ronneby kommun Bygd i samverkan/Byn på nätet och i Karlskrona kommun Älmtamåla Skolrotens intresseförening. Länsbygderådet har utbildat lokala krafter för att dessa skall kunna leda lokala projekt.

Bredbandsutbyggnaden är en viktig fråga för landsbygden. Här har flera byar gjort enorma insatser. Exempel är Tubbarp, Fur, Verperyd, Jordö och på Ytterön/O.Hästholmen.

- Vi tror att de lokala utvecklingsgrupperna, tillsammans med kommunerna, skulle kunna utveckla den offentliga och kommersiella servicen efter moderna människors behov på landsbygden. Det gäller även boendefrågor på landsbygden, exempelvis att finna lösningar för seniorboenden.

- De lokala utvecklingsgrupperna är också en viktig resurs när det gäller att identifiera och finna lösningar på ny användning av gamla kulturbyggnader. Även att utveckla natur- och kulturmiljöer som kan stärka varumärket Blekinge och därigenom bli en viktig tillgång för turismen.

Besättningens förmåga att manövrera

För att fånga möjligheter krävs samspel mellan människor. Därför bygger vår strategi på att skapa mervärde och framgångsrika projekt som får genomslag på samarbete, samordning och innovationer. **LAG-gruppen skapar en arena** som möjliggör möten mellan privat, offentlig och ideellt. Arbetet skall kännetecknas av att skapa möjligheter och att hantera intressekonflikter. LAG-gruppen skall också arbeta för att landsbygden blir en del av den gemensamma utvecklingen i regionen, t ex vad gäller infrastruktur, entreprenörskap och internationalisering.

Det är ett frivilligt engagemang i Leader, därför handlar arbetet mycket om att vi kan bygga tillit till varandra, en process som ger genomslag. Det är en av Leader metodens viktigaste funktioner.

I arbetet med att organisera det lokala arbetet med LEADER i Blekinge vill vi använda följande struktur:

Innovation i LAG-gruppsarbetet - med fokus på genomslagskraft.

LAG-gruppen är en stor tillgång för landsbygdsutvecklingen i området. Deras effektivitet och de beslut den fattar kan vara avgörande för om projekten får genomslagskraft eller ej.

LAG bildar en ideell förening, öppen för alla som vill delta i områdets landsbygdsutvecklingsarbete. Den ideella föreningen blir huvudman och juridisk person för LAG-gruppen, som beslutar om de tilldelade medlen till området.

Styrelsen är detsamma som beslutsgruppen i LAG. Denna skall arbeta med att fastställa strategi och mål för verksamheten. Arbeta med kvalitetsimplementering, skapa normer för integritetsfrågor, arbeta med personalutveckling samt med att göra resultatöversyner.

För att skapa en effektiv LAG-grupp skall den även arbeta med att skapa resurser som pengar, mobilisering av frivilliga och skapa medvetenhet, både på lokal nivå och hos beslutsfattare, om Leaderarbetet. Den skall också skapa kapacitet för att möjliggöra för projekten att arbeta framgångsrikt.

LAG-gruppens kompetens bör uppvisa mångfald och representera olika slags människor och färdigheter. Det skall vara representerade från hela området och den demografiska bakgrunden skall representera områdets. (Se bilaga stadgarna för föreningen).

Storleken på LAG gruppen består av 15 ordinarie ledamöter och sex suppleanter, bestående av representanter med 1/3 från ideell sektor, 1/3 från privat sektor och 1/3 från den offentliga sektorn. Det viktigaste kriteriet vid tillsättning av ledamöter i LAG-gruppen/styrelsen skall vara personlig kompetens och intresse för landsbygdsutveckling snarare än geografisk spridning. Dock skall max

50% komma från offentliga sektorn och max 60% från ett kön. Minst en person under 25 år bör finnas med, minst en person med miljökompetens. Styrelsen bör sammanträda varje månad. Till styrelsen sker adjungering av representanter från de regionala organen (länsstyrelse, regionförbund och landsting).

Leader-kontoret med fokus på framgångsrika projekt.

För att tillsammans med LAG gruppen skapa effektiv resursanvändning för utveckling, innovationer och framgångsrika projekt vill vi att personalens kompetens och mångåriga erfarenhet skall tas till vara genom att organisera funktionerna inom kontoret på tre huvudområden: **Utveckling, stöd och konsultation samt administration.** På detta sätt tror vi att vi kan vidareutveckla den stora erfarenhet och det breda, nationella och internationella, nätverk som har byggts upp genom åren.

Thornska villan i Bräkne-Hoby.

Vi vill också vara en aktiv part i Landsbygdscentret som planeras byggas upp i Bräkne-Hoby. Kontoret kommer att bestå av ett antal anställda (ca 3-4), på hel- eller deltid. De anställda skall inneha en väl dokumenterad kompetens för utvecklingsarbete, projektverksamhet, hantering av offentliga medel, EU-administration och kunna fungera som aktiva rådgivare i komplicerade utvecklingsprocesser för hela länet. En av de anställda är tillika verksamhetsledare med övergripande ansvar och personalansvar.

Arbetsätt

För att på bästa sätt tillvarata LAG-gruppens och personalens samlade kompetens och skapa en innovativ och genomslagskraftig organisation, vill vi arbeta på följande sätt-

Tre arbetsområden har identifierats; Utvecklingsarbete, Stöd och konsultation samt Administration.

Utvecklingsarbetet innebär att dels i dialog med LAG-gruppen arbeta med utvecklingsarbete inom området, men också arbeta med idéutveckling med kommuner och regionala organ samt med utvecklingsgrupperna i området. Genom att initiera åtgärder och projekt som ligger i linje med Leaders utvecklingsplan men även inom andra områden. Utveckla tillsammans med nationella och transnationella aktörer samarbetsprojekt över gränserna. Arbetet innebär även att genomföra informations- och utbildningsinsatser mm. Goda exempel på detta arbete är bredbandsprojekten i främst Ronneby kommun, utveckling av Start-checkar för entreprenörer där hela Blekinge samverkade, både myndigheter och aktörer.

Inom arbetsområdet **Utveckling** skall LAG-gruppens och personalens breda kompetens och engagemang tillvaratas. **Arbetet är att vara initiativtagare, pådrivare och genomförare i det lokala utvecklingsarbetet, samt "fånga upp" innovativa idéer och stödja innovationsprocessen.** I detta arbete ingår även att aktivera och mobilisera landsbygden för att ta egna initiativ. Här kan vara stöd och hjälp i processen för att utveckla nya idéer och möjliggöra att skapa både finansiella och personella resurser.

Utvecklingsarbetet kan ske i "tematiska" grupper, där även de lokala utvecklingsgrupperna och kommuner medverkar, förslagsvis inom områdena:

- Näringslivsutveckling/entreprenörskap/innovationer
- Turismutveckling
- Serviceutveckling inklusive kommunikationer och bredband
- Miljöåtgärder
- Boendefrågor
- Utbildning och information

En av de anställda på LEADER-kontoret har som särskild uppgift att arbeta med detta arbetsområde.

Vid **genomförandet** skall en styrgrupp knytas till varje projekt, där ledamöter eller personal från LAG-gruppen medverkar. Styrgruppens uppgift är att följa upp och styra projektets framåtskridande samt fungera som stöd till projektets förverkligande. Detta är av vikt för projektets genomslagskraft men också speciellt viktigt för inlärning och hållbar utveckling. På LAG-gruppens beslutsmöten bör det också finnas utrymme för diskussion om projektets framgång.

Innovationsmodell för framgångsrika projekt

Här har vi byggt arbetet på den tidigare erfarenhet som vi gjort från tidigare programperiod och med hjälp av erfarenheter från andra framgångsrika Leaderområden.

Arbetsområdet **Stöd och konsultation** innebär att ge stöd, information, rådgivning och övrig samverkan till projektägare. Detta gäller såväl de projektägare som själva vänder sig till Leaderkon-

Jonny Norberg, är en av de första entreprenörerna i Blekinge som fick en Start-check från Leader+.

Jazzfestivalen i Hällevik, ett transnationellt Leaderprojekt som gynnar turismutvecklingen i området.

toret som andra potentiella projektägare/företagare/entreprenörer, som LAG finner anledning att på eget initiativ kontakta för att diskutera projekt. Stöd och konsultation avser både projektidé, budget, finansiering och övriga frågor i anslutning till ett projekt.

Inom detta område skall såväl personer som organisationer och företag få stöd i deras genom-

förande arbete av sitt projekt. Personalen skall ha som uppgift att uppmuntra, stödja och följa projektägare i deras genomförande av projektet. Inom arbetsområdet **Administration** avser funktionen både för administration av enskilda projekt (beslut, redovisning, utbetalningar etc) och administration i förhållande till medfinansierare (kommuner, länsstyrelser, landsting, regionförbund och övriga) och kontorets egen administration som till exempel löner.

LAG-gruppen/Styrelsen utser inom sig representanter som stödfunktion inom respektive arbetsområde enligt följande:

- utvecklingsarbete (3 ledamöter)
- Stöd och konsultation (3 ledamöter)
- Administration (ordförande)
- Styrelsens ordförande har en övergripande roll.

Ledamöterna tillsätts utifrån sin sakkunnighet och förmåga till helhetssyn inom respektive arbetsområde.

LAG-gruppen planerar att sammanträda varje månad. Alla områdets kommuner skall finnas representerade och vara aktiva i gruppens arbete. Mer än halva LAG-gruppen är eller har varit verksamma som företagare. I LAG skall finnas deltagare som kan prata flytande engelska eller tyska. LAG-gruppen kommer att använda IT-baserad kommunikation bla med hemsidan som kommunikationsmedel inom och utom Leaderområdet.

Möbelindustrin ökade med 30 % sedan "Leader kom till byn". Foto: Möbelcentret i Jurva, Finland.

B. Entreprenörsanda: Få vind i seglen

Båtens förutsättningar Vad är det som påverkar företagandet i framtiden?

Företagens förutsättningar bygger på en mängd faktorer både i närområdet och i omvärlden. Några av förutsättningarna är; globaliseringen och den allt snabbare teknikutvecklingen, som gör att företagets villkor förändras.

Effekterna av denna utveckling gör att ett partnerskap mellan samhälle och företag blir en allt mer viktig konkurrensfaktor. Infrastrukturens kvalitet blir allt viktigare, liksom kompetensutveckling.

Vår kurs (ambitioner) är att vi vill skapa ett livskraftigt entreprenörskap och mångfald på landsbygden och i skärgården.

Vi gör det genom att skapa ett bra klimat för entreprenörskap och företagande och genom att utveckla besöksnäringen ytterligare.

Vi tror för att göra landsbygden attraktiv för företagande måste det finnas ett attraktivt boende, både för företagare och för anställda. Fler och/eller växande företag ger möjligheter att leva på landsbygden och i skärgården.

För att skapa mervärde i våra projekt vill vi:

1. Innovationsmodell för entreprenörskap

Leadermetoden har också visat sig vara innovativ och skapat mervärde när det gäller entreprenörskap och nya företag eller diversifieringar av företag.

Exempel är Start-Checkar och processtödet till småföretagare och lantbrukare.

Det övergripande målet är att medverka till att utveckla nya försörjningsmöjligheter och företag på landsbygden. Vi vill genomföra detta genom att stötta och underlätta för entreprenörer att våga utveckla sina idéer och att undanröja hinder för detta.

Vi kommer att fortsätta utveckla entreprenörskap enligt vår tidigare utarbetade modell och när det gäller innovationer kommer vi att arbeta enligt Kaj Mickos "Produktionssystem för innovationer".

Denna prioritering stämmer väl överens med insatsområdet Entreprenörskap, företagande och företagsklimat i Blekinges regionala tillväxtprogram. I det nya landsbygdsprogrammet finns ett antal åtgärder som passar in för denna strategi, och de är:

Investeringsstöd för jordbruk och trädgårdsföretag (åtgärd nr 123)

Kompetensutveckling (åtgärd nr 111, 114, 331)

Planering av infrastruktur för jord- och skogsbruk (åtgärd nr 125)

Företagsstöd (åtgärd 311, 312, 321)

Projektstöd (åtgärd nr 124, 311, 321, 322)
Genomförande av lokala utvecklingsstrategier –
Leader (åtgärd 411, 412, 413)

2. Utveckla landsbygden och skärgården med kunskap. Ta fram kompetenshöjande åtgärder som ökar möjligheterna att starta och driva och vidareutveckla företag på landsbygden.

- Utveckla en virtuell Entreprenörskola för den moderna landsbygdens krav: Vårt mål är att skapa ett bättre klimat för entreprenörerna. Processen fram till att våga starta är lång med många hinder. För att underlätta denna process vill vi fortsätta bygga upp den kompetensbank för entreprenörer vi redan har inlett med i det tidigare ramprojektet med Start-Checkarna för entreprenörer. Ett projekt som har rönt stort intresse både från entreprenörer här hemma till nationellt. Denna modell vill vi nu utveckla ytterligare med ett innovationsprogram för landsbygdsföretagare. NUTEK bekräftar att vi är på rätt väg i detta arbete i sin rapport om statligt stöd för utveckling av små företag. De konstaterar där att "Regionala aktörer måste samarbeta om små företag skall kunna utvecklas."

Bra exempel är projektet Start-Checkar och mentorskap för lantbrukare. Ett annat är att utveckla samarbetet mellan landsbygdens skolor och entreprenörer.

Kvinnor på landsbygden har många idéer och behöver få stöd i praktisk entreprenörskap, det är också viktigt för ungdomar och personer med annan etnisk bakgrund.

3. Öka köpkraften på landsbygden genom att; attrahera inflyttare, finna okonventionella och gränsöverskridande lösningar som underlättar boendet på landsbygden. Detta skapar möjligheter för att behålla och utveckla både den kommersiella och offentliga servicen.

4. Öka värdekedjan genom sektorsöverskridande samarbeten. En varas värde ökar genom förädling. När tjänster eller upplevelser kopplas till produkter ökar priset ytterligare. På så sätt kan befintliga företagens/entreprenörers konkurrenskraft utvecklas.

Vårt mål är att öka befintliga företagens/entreprenörers konkurrenskraft genom att använda ny teknik för att stärka deras produkter på olika marknader.

Detta vill vi göra genom att skapa utvecklingsprojekt som kan visa på nya modeller för utveckling av befintliga företagens affärer. Inriktningen skall vara prioritet att utveckla sådana projekt som var och en aktör inte själv kan utveckla. Projekten skall riktas till aktörer i flera led och arbeta med t. ex varumärkesbyggande, internationalisering av blekingska produkter på en Europa marknad m.m.

5. Stärka attraktionskraften för den Blekingska landsbygden genom destinationsutveckling och

paketering av landsbygds och skärgårds upplevelser året om.

6. Utveckla den offentliga servicen på landsbygden genom nya former av entreprenörskap. För att öka människors möjligheter, av olika åldrar, att bo kvar på landsbygden måste det finnas offentlig service t ex barnomsorg, äldreboende, matinköp m.m.

Vi vill utveckla nya lösningar i gränssnittet mellan offentlig och privat entreprenörskap för att bevara denna service. Ny teknik och nya metoder krävs för att genomföra detta.

7. Utveckla kompletterande infrastruktursatsningar IT/Energi. För att över huvud taget kunna utveckla ny teknik när det gäller IT så behövs en fungerande infrastruktur. Leader+ Blekinge har redan i denna programperiod en åtgärd avseende bredbandsutbyggad men teknikutvecklingen går snabbt och idag finns bättre och billigare möjligheter att förverkliga dessa idéer än vad som fanns då programmet startades. Här vill vi att programmet skall kunna komplettera inom områden som inte omfattas av andra satsningar.

Även att utveckla alternativa energilösningar på landsbygden är intressanta att prioritera som både kan skapa sysselsättning och skapa säkrare energiförsörjning.

Fixar bredband till skärgården.

Sammanfattning åtgärder

Inriktning	Åtgärd	Vision
A: Att fånga vinden <i>Lokal mobilisering</i>	1. LAG-gruppens trepartnerskap	LAG som en arena för utveckling, finansiering och stöd till framgångsrika projekt på landsbygden. Prioritet skall vara projekt där flera aktörer tillsammans åstadkommer resultat och där var och en ensamma inte kan få resultat. LAG:s erfarenheter från nationellt och transnationellt samarbete utvecklas ytterligare. Vi skulle vilja att vi i Blekinge marknadsför den Blekingska landsbygdens attraktivitet på ett mer effektivt sätt. Vi tror att det bäst skulle kunna göras genom att samla varor och tjänster i gemensam paketering med mervärde för varumärket Blekinge. Vi tror också att en positiv landskapsvård också hjälper till att fysiskt förstärka bilden av Blekinge.
	2. Lokala utvecklingsgrupps arbete	Vi tror att de lokala utvecklingsgrupperna, tillsammans med kommunerna, skulle kunna utveckla den offentliga och kommersiella servicen efter moderna människors behov på landsbygden. Det gäller även boendefrågor på landsbygden, exempelvis att finna lösningar för seniorboenden. De lokala utvecklingsgrupperna är också en viktig resurs när det gäller att identifiera och finna lösningar på ny användning av gamla kulturbyggnader. Även att utveckla natur- och kulturmiljöer som kan stärka varumärket Blekinge och därigenom bli en viktig tillgång för turismen.

B: Få vind i seglen <i>Entreprenörskap</i>	1. Innovation-modell för entreprenörskap	Det övergripande målet är att medverka till att utveckla nya försörjningsmöjligheter och företag på landsbygden. Vi vill genomföra detta genom att stötta och underlätta för entreprenörer att våga utveckla sina idéer och att undanröja hinder för detta. Vi kommer att fortsätta utveckla entreprenörskap enligt vår tidigare utarbetade modell och när det gäller innovationer kommer vi att arbeta enligt Kaj Mickos "Produktionssystem för innovationer" och med vår modell för Start Checkarna.
	2. Utveckla landsbygden och skärgården med kunskap	<i>Utveckla en virtuell Entreprenörskola för den moderna landsbygdens krav:</i> Vårt mål är att skapa ett bättre klimat för entreprenörsanda. Processen fram till att våga starta är lång med många hinder. För att underlätta denna process vill vi fortsätta bygga upp den kompetensbank för entreprenörer vi redan har inlett med i det tidigare ramprojektet med Start-Checkarna för entreprenörer. Kvinnor på landsbygden har många idéer och behöver få stöd i praktisk entreprenörskap, det är också viktigt för ungdomar och personer med annan etnisk bakgrund.
	3. Öka köpkraften på landsbygden	Genom att; attrahera inflyttare, finna okonventionella och grän-överskridande lösningar som underlättar boendet på landsbygden. Detta skapar möjligheter för att behålla och utveckla både den kommersiella och offentliga servicen.
	4. Öka värdekedjan genom sektorsövergripande samarbeten	Vårt mål är att öka befintliga företagens/entreprenörers konkurrenskraft genom att använda ny teknik för att stärka deras produkter på olika marknader. Detta vill vi göra genom att skapa utvecklingsprojekt som kan visa på nya modeller för utveckling av befintliga företagens affärer. Inriktningen skall vara prioritet att utveckla sådana projekt som var och en aktör inte själv kan utveckla. Projekten skall riktas till aktörer i flera led och arbeta med t. ex varumärkesbyggande, internationalisering av blekingska produkter på en Europa marknad m.m.
	5. Stärka attraktionskraften för den Blekingska landsbygden året om.	Vår vision är att genom bättre destinationsutveckling och paketering av upplevelser, produkter, tjänster, boende på landsbygden och skärgården ska detta kunna förbättra förutsättningarna för en levande landsbygd året om.
	6. Utveckla den offentliga servicen på landsbygden genom nya former av entreprenörskap	För att öka människors möjligheter, av olika åldrar, att bo kvar på landsbygden måste det finnas offentlig service t ex barnomsorg, äldreboende, matinköp m.m. Vi vill utveckla nya lösningar i gränssnittet mellan offentlig och privat entreprenörskap för att bevara denna service. Ny teknik och nya metoder krävs för att genomföra detta.
	7. Utveckla kompletterande infrastruktursatsningar IT/Energi	För att över huvud taget kunna utveckla ny teknik när det gäller IT så behövs en fungerande infrastruktur. Här vill vi att programmet skall kunna komplettera inom områden som inte omfattas av andra satsningar. Även att utveckla alternativa energilösningar på landsbygden är intressanta att prioritera som både kan skapa sysselsättning och skapa säkrare energiförsörjning

Horisontella mål

Jordbruksverket kommer senare att utarbeta mål för de horisontella målen. Här nedan beskrivs hur LAG kommer att arbeta för att förverkliga dessa mål.

Miljöaspekter

I Leaderarbetet skall en miljömedvetenhet genomsyra verksamheten. Inför varje beslut till projekt skall miljöaspekterna finnas med i beslutsprocessen.

I planen finns utrymme för kompetenshöjning och här kan miljöaspekterna finnas med vid de olika företagens utvecklingsplaner.

Vi tror att Leader kan skapa mervärde för de regionala miljömålen genom att beakta detta i beslutsprocessen och prioritera projekt som kan visa på förbättringar på miljön.

Det område där det kan bli mest påverkan på, tror vi kommer att vara "God bebyggd miljö". Flera andra områden som "Begränsad klimatpåverkan, Giffri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans, levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker och ett rikt odlingslandskap" kommer att i någon mån kunna komma ifråga när det gäller projekt inom Leader.

Miljöarbetet kommer också att följas upp vid utvärderingar av projekten.

Jämställdhet och ungdomar

Befolkningsmängden minskar på många orter på landsbygden. En stor del i detta är att ungdomar och framför allt yngre kvinnor inte återvänder när de skall bilda familj.

En orsak kan vara att det är svårt att hitta tillräckligt intressanta arbeten på orten. Dessutom är den minskande samhällsservicen på landsbygden ett generellt problem för hela landsbygds- och skärgårdsområdet. Trenden är att både den offentliga och den kommersiella servicen minskar på landsbygden. Utvecklingen av samhällsservicen är en viktig förutsättning för att området skall attrahera kvinnor att bosätta sig i området.

Detta faktum gör att tillväxten i regionen blir mindre.

Traditionellt startar färre kvinnor än män egna företag och därmed blir arbetsmarknaden för kvinnor ännu mindre.

Vid utveckling av samhällsservice och av turismen ger detta möjligheter för kvinnor att etablera företagande eller finna anställning.

Ungdomar skall uppleva att deras hembygd är en bra plats att växa upp på och göra så de kan bo kvar eller återvända senare i livet.

Vid urval av projekt kommer kvinnors och ungdomars deltagande både som målgrupp och som projektägare att prioriteras.

Integration

Utflyttande och deltidboende skall användas som ambassadörer för sin hembygd och kunna vara resurser i det lokala utvecklingsarbetet. Tanken är därmed att underlätta återflytt eller ökat deltidboende genom att de virtuellt kan delta i bygdegemenskapen

Projekt som tillvaratager kompetens från invandrare eller fritidsboende från andra länder kommer också att prioriteras.

I Leaderarbetet skall jämställdhets aspekter, ungdomars behov och integration genomsyra verksamheten. Inför varje beslut till projekt skall dessa aspekterna finnas med i beslutsprocessen.

Vi tror att Leader kan skapa mervärde genom att beakta detta i beslutsprocessen och prioritera projekt som kan visa på ny tänkande och prioritera ett jämlikt synsätt.

Vid uppföljningar av projekten skall uppföljning göras och beskrivas utifrån både ett kvantitativt och kvalitativt genomförande.

Informationsarbetet synliggör framstegen och håller ihop systemet

Vårt mål med informations arbetet (kommunikations strategin) är att skapa förståelse för helheten, hög delaktighet på alla nivåer och att inspirera till nya samarbetsformer.

Vår kommunikation skall synliggöra framsteg som uppmuntrar till nytänkande.

De lokala aktörerna, kommunerna och de regionala organen skall informeras om Leaderprogrammets möjligheter och utveckling genom informationsmöten, nyhetsbrev, hemsida på Internet, e-post samt genom samarbete med olika organisationer.

Informationsarbetet för att göra Leaders utvecklingsplan känd kommer initialt att vara en viktig uppgift. Det handlar dels om att i samband med möten för olika föreningar och utvecklingsgrupper ge en allmän information om inriktningen i utvecklingsplanen, dels fördjupad information till olika berörda grupper och organisationer och myndigheter.

Inte minst är det viktigt att tidigt nå ut till de grupper som arbetar med ungdomar, miljöarbete och transnationella projekt, vilket vi vet av erfarenhet tar mycket tid innan de kan komma igång. Information via media kommer att vara den primära kanalen för att snabbt få ut information om de möjligheter som vi i Blekinge har att arbeta med Leadermetoden.

Under perioden kommer det att finnas behov av successiva informationsinsatser.

Resursbehov och finansiering

Totala budget för Leader Blekinge omfattar 8,3 miljoner kr per år, enligt en indikativ budget för åren 2007 och 2008.

Följande bedömning av resursbehovet har gjorts i följande tabell utifrån behoven som har framkommit vid utarbetandet av utvecklingsplanen. Detta kan dock komma att avvika från de i verkligheten startade projekten.

Tabell: Uppskattat resursbehov per år:

Axel 1	Förbättrad konkurrenskraft i jord och skogsbrukssektorn	830 000 kr	10 %
Axel 2	Förbättra miljö och landskap	415 000 kr	5 %
Axel 3	Diversifiering och förbättrad livskvalitet	5 146 000 kr	62 %
	Transnationella och interregionala projekt	415 000 kr	5 %
	Driftskostnader för LAG och kontor	1 494 000 kr	18 %
SUMMA		8 300 000 kr	100 %

Då axel 3 kommer att bli den dominerande åtgärden har även en uppskattning gjorts utifrån behoven och åtgärderna i Landsbygdsprogrammet i kronor.

Tabell: Detaljbudget för Axel 3 fördelat på åtgärder:

Åtgärd i LB:	Uppskattad budget per år för Axel 3	Belopp
311	Diversifiering till annan verksamhet än jordbruk	250 000 kr
312	Stöd för etablering och utveckling av mikroföretag	850 000 kr
313	Främjande av turismföretag	850 000 kr
321	Grundläggande tjänster	1 800 000 kr
322	Förnyelse och utveckling av byarna	250 000 kr
323	Bevarande och uppgradering av natur och kulturarvet	296 000 kr
331	Kompetensutveckling	850 000 kr
Summa	Per år	5 146 000 kr

Finansiering av projekt

Finansiering av projekt med den 30%-iga offentliga medfinansieringen kommer att ske, på samma sätt som har gjorts under föregående programperiod, det vill säga projekt för projekt. Kommunerna i Blekinge önskar att, istället för en pottfinansiering, medfinansiera de projekt som överensstämmer med kommunens mål och prioriteringar.

Kommunerna har informerats om behovet av medfinansiering och kommer att sända in intyg där de visar att de är villiga att medfinansiera Leader projekt under programperioden.

Driftskostnader för Leaderkontor och LAG-gruppens arbete

Leadermetoden grundar sig på att LAG gruppen stödjer projektägarna i arbetet med att utforma projektidéer och ta fram projektplaneringen. I Blekinge har vi i den tidigare perioden även arbetat mycket aktivt med att hjälpa projekten att hitta offentlig medfinansiering till sina projekt. I Landsbruksprogrammets anvisningar skall LAG arbeta med så kallade animations insatser och informations insatser.

I denna programperiod skall Länsstyrelsen handlägga och besluta utbetalningar till projekten (rekvisitionerna). I detta arbete fick projekten aktivt stöd från LAG under föregående period, vilket nu således ej ingår i budgeten för driften av Leaderkontoret.

Dock finns det fortfarande oklarheter om hur denna hantering skall organiseras, då projekten efterfrågar detta stöd och hos Länsstyrelsen har man inte dessa resurser. En diskussion pågår med Länsstyrelsen i Blekinge och Jordbruksverket och LAG om att finna en lösning.

Utifrån den tilldelade budgeten är det möjligt att använda maximalt 18% för driftskostnader för personal, LAG, kontor och inventarier. Kalkylen för driftskostnader LAG blir då totalt **1 494 000** kronor per år.

Resursfördelningen kommer då att användas till följande enligt nedan. Bedömningen är att resurserna skall räcka till att bereda och få fram 30 beslutade projekt per år.

Mål för driftskostnaderna, enligt landsbygdsprogrammet, är 500 personer som deltagar i olika aktiviteter och att 10 insatser uppnås för vilka uppställda mål har nåtts.

Finansiering

Driftskostnader LAG

Totala summan 1 494 000 kr per år för finansiering av LAGs driftskostnader finansieras enligt följande 40% EU, 30% nationellt offentliga medel och för resterande 30% enligt följande:

Finansiering per år	Kronor
Region Blekinge	450 000 kr
SUMMA	450 000 kr

Kostnader LAG	Animations insatser	Informations insatser (7 %)	Summa
Egen personal (1,9 %)	1 021 800 kr	53 200 kr	1 075 000 kr
Lokaler	35 000 kr		35 000 kr
Externa tjänster	90 000 kr	46 800 kr	136 800 kr
Övriga kostnader	247 200 kr		247 200 kr
SUMMA	1 394 000 kr	100 000 kr	1 494 000 kr

Plan för utvärdering

För att effektivt bedöma resultaten från LAG-gruppens arbete kommer dokumentation och löpande utvärderingar göras så att LAG-gruppen kan analysera och följa upp resultaten från LAG-gruppens arbete.

Tydliga indikatorer som överensstämmer med plan och program skall fastställas för varje beslut om stöd. Varje beslut skall även bedömas utifrån de horisontella målen som miljö, jämställdhet och integration.

MÅL för perioden

Leader skall leda till att landsbygdsutvecklingsprogrammets övergripande mål, en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden sker. (Landsbygdsprogram för Sverige år 2007-2013).

Målet är att Leader skall initiera och genomföra samverkansprojekt eller horisontella projekt som bidrar till att uppfylla de mål som ställts upp för axel 1-3.

Förutsättningarna för att uppnå målen för arbetstillfällen och tillväxt kan särskilt främjas genom

insatser i denna axel. (Landsbygdsprogram för Sverige år 2007-2013).

Indikatorer för Leader arbetet – program-specifika

Jordbruksverket kommer senare att fastställa vilka horisontella mål som skall gälla för Leader-gruppen

De horisontella målen:

De horisontella mål som jämställdhet, kvinnor, ungdomar, integration, kompetenshöjning, miljö och hållbar utveckling, är ej kvantifierade i landsbygdsprogrammet. Enligt Blekinge-strategin är målet att andelen kvinnor skall öka vad gäller företagandet såväl i Axel 1 som i Axel 3, men är heller det ej kvantifierat.

LAG gruppen kommer att prioritera de horisontella målen både vid beslut och redovisas vid uppföljningen.

Egna planspecifika mål

Vi har som målsättning att med hjälp av ovan beskrivna aktiviteter uppnå följande mål:

Mål Leader Blekinge 2007-2013	
Axel 1	- minst 20 nya diversifierade verksamheter inom jord o skog - minst 5 nya produktutvecklingsprojekt - minst 30 personer i kompetenshöjande åtgärder
Axel 2	- minst 3 gemensamma projekt för miljöförbättring och biosfärsområdet
Axel 3	- minst 1 framtagna utvecklingsplan i varje kommun - minst 70 nya verksamheter med hjälp av start checkar - nettoförädlingsvärdet öka med minst 12,5 Mkr för de deltagande företagen - minst 75 nya eller bevarade arbetstillfällen
Transnationellt/inter-regionalt samarbete	- minst 5 transnationella eller interregionala samarbetsprojekt som skall resultera i minst 2 nya arbetstillfällen per år.

Samarbete och nätverk

Samarbete med andra utvecklingsorgan i området

I programperioden 2000 – 2007 påbörjades av Leader i Blekinge ett sektorsövergripande samarbete med alla aktörer som arbetar med landsbygdsutveckling i Blekinge. Detta arbetet har varit framgångsrikt och det vill vi utveckla ytterligare under denna programperioden.

Samarbete med Leader nätverk

En viktig framgångsfaktor i Leadermetoden är att lära av andra och utveckla gemensamma metoder, men även att delge andra sina egna resultat. Leadernätverket, både nationellt och transnationellt har varit en mycket framgångsrik metod att knyta kontakter och lära av andra. Detta samarbete vill vi fortsätta att utveckla även under denna programperiod.

Mål Samarbete (Landsbygdsprogram för Sverige år 2007-2013).

Samarbete mellan LAG-grupper eller mellan LAG-grupper och andra partnerskap både inom och från andra länder ger erfarenheter som kan leda till nya och/eller effektivare metoder och idéer för utvecklingen inom det egna området.

LAG-medlemmar på studiebesök i Finland.

Typ av indikator	Indikator	Mål (beräknat på 60 LAG-grupper)
Omfattning	Antal stödda projekt	5 stycken
Resultat	Antal nya arbetstillfällen, brutto (årsverken)	2 arbetstillfällen/år (14 totalt)

Tidplan och arbetsgång

Tidplan och arbetsgång för planen

Efter en omfattande mobilisering och strategi diskussion med början redan 2004 och ett omfattande arbete med att ta fram de lokala behoven under främst hösten 2006 är den fortsatta planerade tidplanen följande:

- Strategidiskussion i LAG-gruppen – under februari 2007.
- Handlingsplanen diskuteras och formuleras – under januari och februari 2007.
- Föreningsstämma i maj, där LAG-grupp väljs för

att avsluta den pågående programperioden och bildar interimsstyrelse med uppdrag att lämna in ansökan för det nya LBU-programmet. Hösten 2007 hålls stämma och då väljs den ordinarie LAG-gruppen för den nya perioden.

- Ansökan inlämnas till det nya LBU programmet i juni.

- Komplettering av ansökan görs under oktober månad

- Det formella bildandet av den ideella föreningen sker så fort handlingsplanen godkänts av länsstyrelsen.

Saxemara båtvarv.